

Preklad do slovenského jazyka za použitia nástroja umelej inteligencie

Preklad neprešiel jazykovou úpravou!

Autentická je verzia v anglickom jazyku, keďže anglický jazyk je jazyk, ktorý sa používa v korešpondencii s Európskym súdom pre ľudské práva

Európsky súd pre ľudské práva

Rada Európy

Ivana Jelić

Ctihodná predsedníčka I. sekcie

67075 Strasbourg Cedex

Francúzsko

Číslo sťažnosti

30478/24

2634/25

Naša značka

1694/2026/KVOP

Kontaktná osoba

Bratislava

13. 01. 2026

Vstup do konania ako tretia strana

Ctihodná pani predsedníčka senátu,

listom zo dňa 4. decembra 2025, ktorým bolo udelené povolenie na vstup do konania, Súd vyzval Verejného ochrancu práv Slovenskej republiky na predloženie písomných stanovísk. Tieto podania sa týkajú hmotnoprávných a procesných otázok podľa článkov 2 a 3 Dohovoru vo veci **Lučanský proti Slovenskej republike**, sťažnosti č. 30478/24 a 2634/25. Dovoľte mi, prosím, podeliť sa o moje zistenia týkajúce sa podmienok výkonu väzby z kolúzných dôvodov. Obsahovo sa môj vstup zameriava na štyri otázky položené stranám, konkrétne na otázky

hmotnoprávných a procesných aspektov článkov 2 a 3 Dohovoru v tejto veci, označené ako otázky č. 2 – 5 v žiadosti Súdu.

Tieto pozorovania vychádzajú zo zistení môjho úradu v rámci preskúmania všeobecného právneho rámca kolúznej väzby, zo systémových zistení prezentovaných v správach Národného preventívneho mechanizmu a z analýzy relevantných ustanovení slovenského práva.

Článok 3 – hmotnoprávna rovina (otázka č. 4)

V tejto časti môjho podania sa zameriavam na jeden hlavný aspekt týkajúci sa údajného zlého zaobchádzania s otcom sťažovateľa, ktorý má byť v rozpore s požiadavkami stanovenými v článku 3 Dohovoru. Najskôr sa budem venovať všeobecnému platnému právnenému rámcu väzby z kolúznych dôvodov a následne poukážem na niektoré systémové nedostatky týkajúce sa podmienok takejto väzby. Napokon sa stručne dotknem súčasného právneho rámca, ktorý prešiel významnými zmenami od samovraždy otca sťažovateľa.

Výkon väzby v Slovenskej republike – štandardný režim

V Slovenskej republike sa väzba vykonáva v dvoch základných režimoch – v zmiernenom režime a v štandardnom režime. Kolúzna väzba (väzba z kolúznych dôvodov) sa vykonáva v štandardnom režime. Oddelenie so štandardným režimom predstavuje základný režim, do ktorého sú obvinené osoby zaraďované, pokiaľ nie sú zaradené do zmierneného režimu.

V štandardnom režime sú podmienky výkonu väzby prísnejšie – obvinené osoby trávajú väčšinu dňa uzamknuté vo svojich celách a ich pohyb mimo cely, ako aj účasť na voľnočasových alebo vzdelávacích aktivitách, je obmedzená. Denný režim je striktné stanovený, s obmedzeným počtom kontaktov s inými obvinenými osobami a limitovaným prístupom k aktivitám podporujúcim sociálnu interakciu, osobnostný rozvoj alebo fyzickú aktivitu. Tento režim sa uplatňuje najmä vo vzťahu k osobám, ktoré nespĺňajú podmienky na zaradenie do zmierneného režimu alebo ktoré závažne porušili povinnosti vyplývajúce z výkonu väzby.

Počas návštevy v marci 2025 monitorovací tím národného preventívneho mechanizmu zistil, že takéto obmedzenia majú negatívny vplyv na psychický stav obvinených osôb, ktoré sú často izolované nielen fyzicky, ale aj sociálne. V marci 2025 vykonal národný preventívny mechanizmus neohlásenú monitorovaciu návštevu Ústavu na výkon väzby Prešov (ÚVV Prešov), v rámci ktorej konkrétne identifikoval, že obvinení muži v štandardnom režime trávili voľný čas najmä hraním kariet na celách alebo počúvaním rádia. Prístup do rekreačno-kultúrnej miestnosti bol možný len na základe písomnej žiadosti. Niektorí obvinení ocenili možnosť prístupu k odbornej literatúre, právnym textom alebo ku kaplnke. Pobyt na čerstvom vzduchu bol zabezpečený, avšak nie všetci ho využívali pravidelne. Psychologické a skupinové aktivity boli hodnotené pozitívne, hoci neboli vždy dostupné. V praxi to znamená, že obvinené osoby zaradené do štandardného režimu trávia väčšinu dní až 23 hodín denne vo svojich celách.

Všeobecné poznámky ku kolúznej väzbe

V prípade osôb v kolúznej väzbe sa táto situácia ďalej zhoršuje obmedzeným kontaktom s vonkajším svetom, ktorý podlieha súhlasu orgánov činných v trestnom konaní. Podľa zákona o výkone väzby môže byť v prípadoch kolúznej väzby právo obvineného prijímať a odosielať korešpondenciu, telefonovať a prijímať návštevy obmedzené, ak je to nevyhnutné na dosiahnutie účelu väzby, teda na zabránenie ovplyvňovania svedkov alebo marenia dôkazov. Takéto obmedzenia nariaďuje orgán činný v trestnom konaní alebo súd, ktorý rozhodol o vzatí do väzby (ďalej len „orgán činný v trestnom konaní“ alebo „OČTK“).

Obvinená osoba v kolúznej väzbe môže preto telefonovať alebo prijímať návštevy len so súhlasom príslušného orgánu a spravidla za prítomnosti vyšetrovateľa alebo oprávneného príslušníka Zboru väzenskej a justičnej stráže.

Pri zaobchádzaní s osobami umiestnenými v kolúznej väzbe je mimoriadne dôležité, aby samotná inštitúcia a jej personál aktívne prispievali k zmierňovaniu

negatívnych účinkov izolácie, ktoré tento typ väzby prirodzene prináša. Aj keď môže byť kontakt s vonkajším svetom z legitímnych dôvodov dočasne obmedzený, inštitúcia by mala hľadať spôsoby, ako aspoň v rámci vnútorného prostredia ústavu zmierňovať izoláciu. Personál by mal byť zároveň vyškolený na identifikáciu rizík spojených s dlhodobou izoláciou, ako sú depresívne alebo úzkostné stavy, a na prispôsobenie individuálneho režimu osoby tak, aby sa minimalizovalo riziko zhoršenia jej duševného zdravia.

Tieto zistenia poukazujú na potrebu zabezpečiť, aby aj pri rešpektovaní zákonných dôvodov na obmedzenie kontaktu v kolúznej väzbe bola zachovaná primeraná komunikácia s blízkymi rodinnými príslušníkmi a s právnym zástupcom, a to spôsobom, ktorý minimalizuje negatívne dôsledky izolácie a zabezpečuje rešpektovanie základných práv.

Historický kontext súčasného právneho rámca

V čase, keď otec sťažovateľa spáchal samovraždu vo väzbe, boli podmienky kolúznej väzby nastavené prísnejšie, než je tomu v súčasnosti. Podľa názoru mojej predchodkyne mali tieto podmienky najvýraznejší dopad na rodinný život. Najzávažnejší zásah do súkromného a rodinného života obvinených osôb v kolúznej väzbe vyplýval z úpravy maximálnej možnej dĺžky takejto väzby, osobitného režimu povoľovania a realizácie návštev, špecifického spôsobu korešpondencie obvineného v kolúznej väzbe a obmedzení možnosti telefonického kontaktu.

Právna úprava nijakým spôsobom osobitne neobmedzovala trvanie kolúznej väzby ako najprísnejšej formy režimu väzby. Inými slovami, prísny režim kolúznej väzby nebol kompenzovaný napríklad kratšou dobou jej trvania. Jej dĺžka bola právne limitovaná len všeobecnými maximálnymi lehotami väzby.

Informácie, ktoré mal verejný ochranca práv k dispozícii v čase prípravy navrhovanej novely právnej úpravy, zároveň ukazovali, že neexistovala

podrobnejšia úprava spôsobu a podmienok výkonu oprávnenia orgánov činných v trestnom konaní povoľovať návštevy alebo telefonické hovory obvinených osôb v kolúznej väzbe.

Zo sťažností, ktoré verejný ochranca práv obdržal približne v období samovraždy otca sťažovateľa, vyplýva, že orgány činné v trestnom konaní uplatňovali ustanovenia zasahujúce do práva na súkromný a rodinný život mimoriadne prísny spôsobom. V niektorých prípadoch obvineným osobám fakticky nebolo umožnené stretnúť sa s rodinnými príslušníkmi po dobu približne desiatich mesiacov. V niektorých situáciách bol takto dlhodobý zákaz návštev dokonca sprevádzaný zákazom telefonického kontaktu.

V takýchto situáciách boli obvinené osoby odkázané na korešpondenciu. Vzhľadom na osobitný režim doručovania písomností obvinených osôb v kolúznej väzbe však v niektorých mene známych prípadoch dochádzalo k doručovaniu listov s oneskorením až jedného mesiaca práve z dôvodu tohto osobitného režimu.

V iných prípadoch boli rodinné návštevy obvinených osôb formálne povolené, avšak vzhľadom na to, že povolenie bolo doručené oneskorene alebo bolo udelené až po dátume, na ktorý bola návšteva plánovaná, zostala možnosť rodinných návštev len teoretická.

V podstate rovnaký výsledok nastal aj v prípadoch, keď bola rodinná návšteva formálne povolená včas, avšak orgán činný v trestnom konaní, ktorý si vyhradil účasť na návšteve, sa na nej nezúčastnil. Vo všetkých troch situáciách (neexistencia rozhodnutia o návšteve, oneskorené rozhodnutie, neúčasť orgánu činného v trestnom konaní na návšteve) táto prax znamenala, že hoci návšteva nebola výslovne zakázaná, alebo bola dokonca formálne povolená, v skutočnosti sa neuskutočnila, pretože jej realizácia bola zmarená orgánom činným v trestnom konaní.

Z dôvodu možného systémového porušenia článku 8 Dohovoru preto vtedajšia verejná ochrankyňa práv, moja predchodkyňa Mária Patakyová, vyzvala Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky na zmenu príslušnej právnej úpravy. Verejná ochrankyňa práv sa vo svojom liste nezaoberala otázkou možného zásahu do práva na ochranu pred neľudským alebo ponižujúcim zaobchádzaním. Posúdenie intenzity zásahu na účely testu „minimálnej úrovne závažnosti“ je totiž v každom prípade individuálne a nie v každom prípade kolúznej väzby by zásah primárne do súkromného a rodinného života predstavoval aj porušenie článku 3. Podľa môjho názoru to platí najmä v prípadoch, keď bola väzba vykonávaná len krátky čas alebo keď postup orgánov činných v trestnom konaní nebol zaťažný neodôvodnenými prietahmi.

Súčasný zmeny právneho rámca

Aj v nadväznosti na list mojej predchodkyne došlo k novelizácii právnej úpravy kolúznej väzby, ktorou boli odstránené niektoré problematické aspekty poukázané v predchádzajúcej časti môjho stanoviska. Za jednu z najvýznamnejších legislatívnych zmien považujem výslovné zavedenie maximálnej dĺžky kolúznej väzby, stanovenej najviac na tri mesiace. Výnimku tvoria prípady, keď obvinená osoba ovplyvňovala svedkov, spoluobvinených alebo znalcov, prípadne inak marila objasňovanie skutočností podstatných pre trestné konanie, alebo ak je trestne stíhaná pre niektoré osobitne závažné trestné činy uvedené v Trestnom poriadku.

Zároveň boli zmenené pravidlá povoľovania návštev obvinených osôb. Aj v prípade, že sa orgán činný v trestnom konaní, ktorý si vyhradil účasť na návšteve, na nej nezúčastní, návšteva sa má uskutočniť. V minulosti boli návštevy v takýchto situáciách v praxi zmarené. Okrem toho môže orgán činný v trestnom konaní zakázať návštevu blízkej osoby len vtedy, ak je táto osoba trestne stíhaná v tom

istom trestnom konaní, alebo ak bolo objektívne preukázané kolúzne konanie tejto osoby v prípade obvineného.

Rovnaké zmeny a zmiernenie režimu ako pri návštevách boli zavedené aj v oblasti telefonických hovorov obvinených osôb v kolúznej väzbe. Pravidlá výkonu práva telefonovať sú v súčasnosti v podstate totožné s pravidlami prijímania návštev. V oblasti doručovania písomnej korešpondencie obvinených osôb v kolúznej väzbe k zásadným zmenám nedošlo. Monitoring vykonaný národným preventívnym mechanizmom ukazuje, že doručovanie písomností prostredníctvom orgánov činných v trestnom konaní trvá dlhší čas. Obvinené osoby, s ktorými hovorili pracovníci NPM, uvádzali lehoty doručenia približne dva týždne.

Po novelizácii a zmiernení právnej úpravy kolúznej väzby verejný ochranca práv neevviduje sťažnosti obvinených osôb v kolúznej väzbe týkajúce sa nedostatočného kontaktu s vonkajším svetom alebo s rodinnými príslušníkmi. Pred prijatím novely, ktorá zmiernila režim kolúznej väzby, sa na verejného ochrancu práv obrátilo viacero obvinených osôb; tieto podnety tvorili jeden zo zdrojov návrhu na zmenu právnej úpravy, ktorý verejný ochranca práv predložil Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky. Naďalej však považujem za problematické, že obvinené osoby zaradené do štandardného režimu často trávajú až 23 hodín denne uzamknuté vo svojej cele.

II. Článok 2 – hmotnoprávna rovina (otázka č. 2)

V tejto časti môjho podania sa zameriavam na konkrétne opatrenia uplatňované väzenskou službou v prípadoch, keď je identifikované riziko sebapoškodzovania. Zároveň analyzujem dostupné štatistické údaje týkajúce sa prevencie samovrážd v ústavoch na výkon väzby a trestu na Slovensku. Oba tieto aspekty považujem za významnú súčasť plnenia pozitívnych záväzkov štátu podľa článku 2 Dohovoru.

Zaobchádzanie s osobami so sklonom k samovražednému správaniu alebo sebapoškodzovaniu

Podľa platných predpisov Zbor väzenskej a justičnej stráže uplatňuje viacúrovňový systém opatrení zameraných na elimináciu rizika sebapoškodzovania a suicidálneho správania, vychádzajúci zo všeobecne záväzných právnych predpisov a vnútorných noriem. Východiskom je včasná identifikácia rizika suicidálneho správania už pri prijatí osoby do väzby alebo do výkonu trestu, na základe posúdenia jej správania, aktuálneho psychického stavu a dostupných informácií od osoby pozbavenej osobnej slobody, Policajného zboru alebo justičných orgánov.

Miera rizika je bezprostredne po prijatí posudzovaná psychológom prostredníctvom odborného rozhovoru a štandardizovaného dotazníka. Následne je riziko priebežne identifikované a vyhodnocované počas celého obdobia pozbavenia osobnej slobody, pričom sa zohľadňujú poznatky príslušníkov zboru, zdravotná dokumentácia, závery odborných vyšetrení a informácie získané z komunikácie osoby pozbavenej osobnej slobody s inými osobami, vrátane osôb z vonkajšieho (civilného) prostredia.

V prípade zistenia zvýšeného rizika je osoba pozbavená osobnej slobody zaradená do jednej z troch rizikových skupín, ku ktorým sú viazané diferencované opatrenia – od zvýšeného dohľadu a častejších rozhovorov, cez systematickú psychologickú starostlivosť a ad hoc kontroly, až po nepretržitý dohľad a zabezpečenie psychiatrickej starostlivosti v prípade osôb s vysokým rizikom suicidálneho správania.

Systém zahŕňa aj špecializovanú liečbu osôb s duševnými poruchami alebo inými závažnými psychickými problémami podľa § 79 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 368/2008 Z. z., zameranú na predchádzanie

zhoršovaniu ich psychického stavu. Podľa vyjadrení zdravotníckeho personálu sú všetky obvinené osoby, ktoré sa pokúsia o samovraždu, na základe odporúčania lekára eskortované na psychiatrické oddelenie Nemocnice pre obvinených a odsúdených a Ústavu na výkon trestu odňatia slobody v Trenčíne. Po návrate z psychiatrického oddelenia tejto nemocnice sú tieto osoby podrobené zvýšenému dohľadu, vrátane sledovania zo strany psychológa.

Zistenia národného preventívneho mechanizmu z návštev vykonaných v ústavoch v roku 2025 sú v zásade v súlade s deklarovaným nastavením tohto systému. Dostupná dokumentácia a zistenia naznačujú, že systém prevencie suicidálneho správania v ústavoch na výkon väzby a trestu je na normatívnej úrovni koncipovaný ako viacúrovňový a komplexný, so zameraním na včasnú identifikáciu rizika, jeho priebežné prehodnocovanie a diferencované uplatňovanie opatrení podľa miery rizika.

V praxi je väčšina týchto postupov v ústavoch formálne zavedená a personál má k dispozícii základné mechanizmy na rozpoznávanie rizikového správania. Zistenia národného preventívneho mechanizmu potvrdzujú, že úvodná identifikácia rizika suicidálneho správania a jej zaznamenanie sú spravidla zabezpečené. Tento prvotný zásah slúži na základné zhodnotenie psychického stavu osoby, identifikáciu rizikových faktorov – vrátane možného suicidálneho správania – a v prípade potreby na odporúčanie ďalšej psychologickkej alebo psychiatrickej starostlivosti. Zároveň však pretrvávajú rozdiely v kontinuit e a intenzite preventívnych opatrení, ktoré do veľkej miery závisia od personálneho a odborného zabezpečenia jednotlivých ústavov.

Ako problematickú oblasť identifikuje národný preventívny mechanizmus najmä nastavenie starostlivosti o osoby so zvýšeným alebo vysokým rizikom suicidálneho správania po ich hospitalizácii v Nemocnici pre obvinených a odsúdených a Ústave na výkon trestu odňatia slobody v Trenčíne. V týchto prípadoch sa liečba zameriava predovšetkým na úpravu medikácie, zatiaľ čo iné

formy terapeutických alebo psychosociálnych intervencií sú využívané len v obmedzenej miere. Po návrate osoby do ústavu na výkon väzby alebo výkonu trestu závisí manažment suicidálneho rizika vo veľkej miere od miestnych podmienok a zdrojov konkrétneho ústavu, ktorý často nedisponuje nepretržitou psychiatrickou starostlivosťou.

Hoci psychológovia sú v ústavoch spravidla prítomní počas pracovných dní, psychiatrická starostlivosť je vo väčšine ústavov dostupná len v obmedzenom rozsahu – niekoľko dní alebo hodín týždenne – čo sťažuje flexibilnú reakciu na zmeny psychického stavu osôb pozbavených osobnej slobody. Podľa názoru národného preventívneho mechanizmu tento stav oslabuje kontinuitu starostlivosti a zvyšuje riziko, že po návrate osoby z hospitalizácie nebude suicidálne riziko adekvátne zvládané komplexným a multidisciplinárnym spôsobom.

Štatistické ukazovatele účinnosti prevencie samovrážd

Štatistické údaje Zboru väzenskej a justičnej stráže za obdobie rokov 2014 až 2024 ukazujú, že výskyt pokusov o samovraždu v ústavoch na výkon väzby a trestu dlhodobo výrazne prevyšuje počet dokonaných samovrážd. Tento pomer zostal v podstate stabilný počas celého sledovaného obdobia, pričom počet pokusov o samovraždu sa v jednotlivých rokoch pohyboval približne v rozmedzí od 26 do 55 prípadov, zatiaľ čo počet dokonaných samovrážd sa spravidla pohyboval v jednotkách.

Z hľadiska procesného postavenia osôb pozbavených osobnej slobody údaje jednoznačne ukazujú, že vo väčšine sledovaných rokov sa pokusy o samovraždu vyskytovali častejšie u odsúdených osôb než u obvinených. Tento jav možno spájať s dlhodobým pôsobením stresových faktorov súvisiacich s výkonom trestu odňatia slobody. Tento rozdiel však nie je konzistentný v prípade dokonaných samovrážd. V niektorých rokoch bol zaznamenaný vyšší počet dokonaných samovrážd u obvinených osôb, čo poukazuje na osobitnú zraniteľnosť osôb v

počiatočnej fáze pozbavenia osobnej slobody, najmä bezprostredne po vzatí do väzby.

Celkové porovnanie pokusov o samovraždu a dokonaných samovrážd potvrdzuje, že väčšina suicidálnych konaní v ústavoch má nedokonaný charakter, čo nepriamo poukazuje na existenciu intervenčných mechanizmov zo strany príslušníkov Zboru väzenskej a justičnej stráže. Zároveň však opakované medziročné výkyvy v počte dokonaných samovrážd, najmä v roku 2021, zdôrazňujú potrebu dôsledného a systematického uplatňovania preventívnych opatrení so zameraním na včasnú identifikáciu ohrozených osôb a primeranú reakciu zo strany príslušníkov zboru.

Výskyt pokusov o samovraždu a dokonaných samovrážd v ústavoch na výkon väzby a trestu musí byť posudzovaný aj v kontexte pozitívnych záväzkov štátu podľa článku 2 Dohovoru, teda povinnosti chrániť životy osôb pozbavených osobnej slobody. Judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva dlhodobo zdôrazňuje, že štát nesie osobitnú zodpovednosť za ochranu života osôb, ktoré sú pod jeho účinnou kontrolou, najmä v situáciách, keď verejné orgány vedia alebo mali vedieť o konkrétnych rizikách pre život, vrátane suicidálneho správania.

Analyzované údaje ukazujú, že hoci väčšina suicidálnych konaní v ústavoch má nedokonaný charakter, opakované výkyvy v počte dokonaných samovrážd, najmä výrazný nárast v roku 2021, poukazujú na pretrvávajúcu zraniteľnosť systému ochrany života v určitých obdobiach alebo vo vzťahu k určitým skupinám osôb pozbavených osobnej slobody. Osobitná pozornosť musí byť venovaná osobám bezprostredne po vzatí do väzby, ako aj osobám s identifikovanými duševnými ťažkosťami alebo zvýšeným rizikom suicidálneho správania.

Z tohto hľadiska je potrebné hodnotiť viacúrovňový systém preventívnych opatrení uplatňovaný Zborom väzenskej a justičnej stráže pozitívne, ako to konštatujú aj správy z monitoringu národného preventívneho mechanizmu z roku 2025, najmä povinnú identifikáciu rizika suicidálneho správania pri nástupe do väzby alebo

výkonu trestu, priebežné sledovanie psychického stavu osôb pozbavených osobnej slobody a diferencovaný prístup podľa miery identifikovaného rizika. Tieto opatrenia sú v súlade s požiadavkami vyplývajúcimi z judikatúry ESĽP, podľa ktorej musí štát disponovať primeraným legislatívnym a administratívnym rámcom, ako aj účinnými praktickými mechanizmami na predchádzanie ohrozeniu života.

Zároveň však štatistické údaje naznačujú, že samotná existencia formálnych opatrení nemusí byť vždy postačujúca, pokiaľ nie sú sprevádzané ich dôsledným a jednotným uplatňovaním v praxi. Skutočnosť, že v niektorých rokoch s nižším počtom pokusov o samovraždu bol zaznamenaný zvýšený počet dokonaných samovrážd, poukazuje na potrebu kontinuálneho vyhodnocovania účinnosti prijatých opatrení, najmä z hľadiska včasnosti reakcie, intenzity dohľadu a dostupnosti odbornej psychologickej a psychiatrickej starostlivosti.

Z pohľadu národného preventívneho mechanizmu je preto namieste zdôrazniť potrebu systematického posilňovania preventívnych opatrení so zameraním na včasnú identifikáciu rizika, dôslednú dokumentáciu relevantných informácií o psychickom stave osôb pozbavených osobnej slobody a zabezpečenie primeranej starostlivosti o osoby so zvýšeným alebo vysokým rizikom suicidálneho správania, v súlade s pozitívnymi záväzkami štátu chrániť právo na život.

III. Článok 2 a 3 – procesná rovina (otázky č. 3 a 5)

Ja aj moji predchodcovia dlhodobo poukazujeme na neuspokojivý právny rámec preskúmavania neprimeraného použitia donucovacích prostriedkov príslušníkmi Policajného zboru. Hlavná kritika existujúceho systému sa týka existencie hierarchických, kolegiálnych, rezortných a ekonomických väzieb medzi Policajným zborom, Ministerstvom vnútra a Úradom inšpekčnej služby. Opakovane som preto zdôrazňoval potrebu komplexnej reformy Úradu inšpekčnej služby tak, aby poskytoval záruky nezávislosti vyšetrovania v súlade s kritériami účinného vyšetrovania podľa článkov 2 a 3 Dohovoru.

Situáciu však vnímam odlišne v prípade vyšetrovania konania príslušníkov Zboru väzenskej a justičnej stráže. V Slovenskej republike väzenský systém patrí do pôsobnosti Ministerstva spravodlivosti a Zbor väzenskej a justičnej stráže je finančne autonómny subjektom s vlastným rozpočtom. Úrad inšpekčnej služby patrí do pôsobnosti Ministerstva vnútra. Príslušníci Zboru väzenskej a justičnej stráže sa nemôžu jednoducho stať zamestnancami Úradu inšpekčnej služby a podľa môjho názoru medzi týmito dvoma inštitúciami neexistujú ani iné zjavné väzby.

V prípade vyšetrovaní vedených Úradom inšpekčnej služby vo vzťahu ku konaniu príslušníkov Zboru väzenskej a justičnej stráže preto nevidím existenciu takých hierarchických, kolegiálnych, rezortných ani finančných väzieb, ktoré by mohli narušiť nezávislosť vyšetrovania.

IV. Záver

Informácie získané v rámci mojej činnosti poukazujú na to, že režimy väzby založené na kolúzných dôvodoch **sú zo svojej podstaty spojené so zvýšeným rizikom sociálnej a zmyslovej izolácie, s potenciálne nepriaznivými dôsledkami pre duševné zdravie a rodinný život zadržaných osôb**. Historická prax v Slovenskej republike ukazuje, že v prípadoch, keď trvanie a rozsah obmedzení kontaktu s vonkajším svetom nie sú dostatočne **jasne vymedzené, existuje reálne riziko závažného zásahu do práv chránených Dohovorom**.

Zároveň následný legislatívny vývoj preukazuje, že takéto **riziká možno zmierniť prostredníctvom jasnejších zákonných limitov trvania reštriktívnych režimov a presnejších pravidiel upravujúcich návštevy, telefonický kontakt a korešpondenciu**.

Pokiaľ ide o ochranu života a prevenciu samovrážd vo väzbe, z môjho listu vyplýva, že slovenské orgány vytvorili viacúrovňový normatívny rámec zameraný na

včasnú identifikáciu a riadenie rizika samovraždy, doplnený o diferencované opatrenia v závislosti od miery zisteného rizika. Štatistické údaje naznačujú, že tieto mechanizmy môžu prispievať k obmedzeniu počtu dokonaných samovrážd, hoci výkyvy v niektorých rokoch a rozdiely v uplatňovaní medzi jednotlivými zariadeniami zdôrazňujú význam účinného, kontinuálneho a primerane personálne i materiálne zabezpečeného uplatňovania v praxi. Osobitná pozornosť sa javí ako nevyhnutná vo vzťahu k osobám v počiatočnej fáze pozbavenia osobnej slobody a k osobám s predchádzajúcimi alebo novovznikajúcimi duševnými ťažkosťami.

Podľa môjho názoru identifikované problémy v tomto prípade nie sú ojedinelé, ale predstavujú **súčasť širších systémových výziev pri zabezpečovaní účinnej ochrany pred neľudským alebo ponižujúcim zaobchádzaním.**

Tieto pozorovania sú predložené s cieľom napomôcť **analýze všeobecných otázok** nastolených podľa článkov 2 a 3 Dohovoru zo strany Súdu.

Róbert Dobrovodský
verejný ochranca práv
